

ANETA DOMŻALSKA
UKSW, Warszawa

**SYMPOZJUM NAUKOWE *AKTUALNOŚĆ IDEI
JANUSZA KORCZAKA WE WSPÓŁCZESNEJ TEORII
I PRAKTYCE PEDAGOGICZNEJ***
(Warszawa, 6 grudnia 2012 r.)

W związku z obchodzonym Rokiem Korczakowskim odbyło się w dniu 6 grudnia 2012 roku na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (WNP UKSW) sympozjum naukowe pt. *Aktualność idei Janusza Korczaka we współczesnej teorii i praktyce pedagogicznej*. Organizatorami jednodniowego spotkania byli pracownicy Katedry Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji WNP UKSW.

Celem sympozjum było nie tylko upamiętnienie siedemdziesiątej rocznicy śmierci „Starego Doktora”, lecz również podjęcie próby spojrzenia na jego doświadczenie życiowe i spuściznę pedagogiczną z perspektywy człowieka XXI wieku, który żyje – mogłoby się wydawać – w zupełnie innym świecie i zmagają się z innymi problemami. Czy jest dzisiaj jeszcze miejsce na takie myślenie o wychowaniu, jakie odnajdujemy w esejach pedagogicznych i literaturze dziecięcej autora żyjącego bądź co bądź w pierwszej połowie minionego stulecia? Czy i jakich inspiracji może dostarczyć współczesnym wychowawcom, rodzicom i naukowcom spotkanie z rzeczywistością dziecka utrwaloną przez Korczaka?

Sympozjum było skierowane przede wszystkim do pracowników i studentów WNP UKSW. Na jego rozpoczęcie głos zabrała kierownik Katedry Profilaktyki Społecznej i Resocjalizacji, Barbara Kałdon. Wprowadzając

w tematykę spotkania, skupiła się na biografii Janusza Korczaka. Wydobyła z niej główne idee przyświecające jego niestrudzonej pracy z dziećmi. W zakończeniu zachęciła młodych adeptów wychowania do tego, żeby pozwolili się zainspirować entuzjazmem i miłością do dzieci, jakie w niezapomniany sposób wyróżniały autora *Króla Maciusia Pierwszego*.

W kolejnym wystąpieniu Iryna Kurlak poruszyła wielowątkowy temat cierpienia dziecka, które odcisnęło głęboki ślad zarówno na życiu, jak i twórczości literackiej Janusza Korczaka. Mówiąc o tym, prelegentka wyodrębniła kilka kontekstów złożonej postaci, jaką był Korczak. Przedstawiła go najpierw jako pedagoga, następnie jako lekarza-pediatrę, a w końcu jako obywatela państwa, które doznało koszmaru drugiej wojny światowej. „Stary Doktor” do głębi przeżywał negatywne zjawiska, towarzyszące dzieciom w jego epoce, a mianowicie: ubóstwo, głód, choroby. Ze szczególną wrażliwością reagował na cierpienie dzieci spowodowane bólem fizycznym, umieraniem, niedożywieniem, marzeniem, niedoborem środków higienicznych i leczniczych. Jako pedagog próbował przeciwdziałać samotności i poczuciu krzywdy u sierot; jako obywatel walczył o ludzkie warunki egzystencji, przetrwanie dla najmłodszych i najbardziej narażonych na cierpienie członków społeczeństwa pogrążonego w chaosie i bezwzględności wojny.

W wystąpieniu zatytułowanym *Wychowawcze inspiracje Januszem Korczakiem w procesie edukacji dzieci w ogólnej tendencji kultury ponowoczesnej* Edyta Wolter odniosła się do tej strony spuścizny ideowej Korczaka, w której uwypukla się dziecko jako podmiot procesu wychowania. Ten postulat dotyczy właściwie wszystkich form pracy dydaktycznej i wychowawczej. Podkreśla on godność dziecka jako istoty o niepowtarzalnej osobowości, jako podmiotu, który jest autonomiczny i kreatywny, a wobec tego ma pełne prawo do szacunku i dziecięcego stawania się, to znaczy dojrzewania do pełni człowieczeństwa. Referentka podkreśliła ponadto, że koncepcja wychowania Janusza Korczaka na przełomie XX i XXI wieku, w warunkach kultury ponowoczesnej jest aktualna jak nigdy dotąd.

Następny referat przygotowała Barbara Małgorzata Kałdon, tytułując go *Ewolucje przemocy wobec dziecka w rodzinie na przestrzeni wieków*.

Został w nim przedstawiony kontekst historyczny zjawiska przemocy wobec dziecka w rodzinie, pozwalający na zrozumienie wielu faktów, które dzisiaj wydają się brutalne i bezsensowne, a które współistniały z wrażliwością i postawami przyjmowanymi przez ludzi w dawnych epokach. Poza tym historyczna perspektywa krzywdzenia dzieci powinna pomóc w lepszym uzmysłowieniu przyczyn współczesnych porażek w zapobieganiu temu zjawisku.

Referat Żanety Tempczyk był poświęcony roli wychowawcy świetlicowego i zadań, jakie mają współcześnie do spełnienia środowiskowe ogniska wychowawcze. Odwołując się do Janusza Korczaka, prelegentka podkreśliła potrzebę i trudności pracy wychowawczej w tego typu placówkach edukacyjnych.

Kolejne wystąpienie przygotowała Aneta Domżańska. Zajęła się w nim prawami dzieci więźniów. W konkluzji z naciskiem uwypukliła konieczność refleksji nad sytuacją dzieci osób skazanych i odbywających karę więzienia. W referacie nie zabrakło również przykładów dobrych praktyk w tym zakresie. Mogą one stanowić bodziec i zachętę do tego, aby przewycięzać rodzące się problemy.

Symposium zamknęło wystąpienie Aliny Tukaj, która zajęła się problematyką zabawy. Snując refleksję nad istotą i funkcją zabawy, prelegentka za główny punkt odniesienia przyjęła prawa dziecka w ujęciu Korczaka. Wszechobecny współcześnie przymus bycia jak najlepszym powoduje, że popada w zapomnienie zabawa jako spontaniczna czynność dziecka. Taką, podbudowaną niekiedy nawet argumentami dydaktycznymi, instrumentalizację zabawy należy uznać w kontekście poglądów Korczaka za łamanie podstawowych praw dziecka i odbieranie mu najpiękniejszego okresu w jego życiu – beztroskiego dzieciństwa.

O Januszu Korczaku powiedziano i napisano już bardzo dużo. Niemniej jednak jego życie i dzieło są niewyczerpanym źródłem inspiracji dla osób zajmujących się dziećmi. Wiele wątków poruszonych podczas symposium domaga się dalszego teoretycznego namysłu i opracowania. Być może staną się one również przedmiotem badań empirycznych. Na pewno Rok Korczakowski ożywił pamięć o tym wielkim humaniście i pedagogu.